

MØRE OG ROMSDAL, SOGN OG FJORDANE STATSADVOKATEMBETER

Det Kgl. Justis-og Beredskapsdepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

DERES REF.:

VÅR REF.:
2017/00937-002 KOL005
551

DATO:
24. november 2017

BEDRE BISTAND. BEDRE BEREDSKAP - HØRING

Statsadvokatene henviser til vurderingene og anbefalingene i NOU 2017:11 om bedre bistand og bedre beredskap.

Generelt

Statsadvokatene slutter seg til at man går bort fra betegnelsen særorganer. Betegnelsen er lite treffende uansett om man helt eller delvis er enig med utvalget.

Når det gjelder organiseringen av bistandsenhetene og ikke minst spørsmålet om å slå sammen eksisterende enheter, må man med utgangspunkt i politireformen legge til grunn at politidistriktene skal bli i bedre stand til å håndtere saker med stort omfang og kompleksitet, og da slik at man i mindre grad skal ha behov for bistand. Dette vil innebære den gevinst at bistandsenhetene kan spisse og rendyrke sin kompetanse ytterligere.

De nye politidistriktene er imidlertid i en svært tidlig fase når det gjelder organisasjon og operativt virke, både når det gjelder etterforskning og beredskap. Man bør derfor være tilbakeholden med å foreta større endringer i bistandsenhetenes organisasjon før man har etablert erfaring med hvordan politireformen *virker*. Dette gjelder ikke bare erfaringer i lys av den konkrete tjenestetøvelsen, men også situasjonen sett i lys av den menneskelige faktor: Etatens ansatte har over flere år vært gjennom tildels omfattende endringsprosesser, dette er prosesser som går tilbake til 90-tallet. Samtidig har etatens ansatte vært utsatt for en vedvarende usikkerhet omkring den enkeltes daglige arbeid og arbeidssituasjon. En ytterligere omfattende prosess vil i et slikt tilfelle kunne lede til tretthet og slitasje mer enn den ansporende entusiasme som bør være en forutsetning for gode faglige vurderinger.

Når det er vunnet erfaringer med politidistriktenes evne til å råde over egne ressurser og man kan konstatere hvorvidt og i hvilken utstrekning den nye politiorganisasjonen fungerer etter intensjonene, vil man ha et gunstigere utgangspunkt når det gjelder ytterligere endringer og tilpasninger.

Med en velfungerende organisasjon som plattform vil eventuelle endringsbehov også i større grad fremstå som mer iøyenfallende og selvforklarende enn der usikkerheten er en medspillende faktor.

I uttalelsen nedenfor tar statsadvokatene for seg kun forslaget for såvidt angår bistand i straffesaker.

Etterforskningsbistand – Økokrim og Kripos

I realiteten er det i hovedsak spørsmål om hvorvidt man skal slå sammen særorganene (bistand-enhetene) Kripos og Økokrim.

Utvalgets forslag er således at det etableres én enhet for etterforskningsbistand underlagt politidirektoratet, at Økokrim og Kripos slås sammen og at ansvaret for alvorlig miljøkriminalitet overføres fra Økokrim til Trøndelag politidistrikt. Et mindretall ønsker at Økokrim skal forbli uendret, men at man kan vurdere hvorvidt enheten skal underlegges riksadvokaten.

Statsadvokatenes vurdering:

En felles bistandsenhet er en besnærende tanke. Ett argument gir seg selv: Den kompetanse man finner i begge de eksisterende enheter som samlet ressurs vil gi større gevinst enn der enhetene står hver for seg, slik uttrykt blant annet i kapittel 1.2 om hovedanbefalingene:

Dette innebærer at de fagområdene som i dag hovedsakelig ligger til Økokrim og Kripos samles i en enhet for etterforskningsbistand. Dette vil innebære vesentlige synergieffekter da det i dag på flere områder er parallelle kompetansemiljøer i Økokrim og Kripos. Videre antas det at etterforskning som fag vil styrkes gjennom samling i en enhet.

Ovenfor har statsadvokatene uttrykt at et ytterligere omorganiseringsarbeid nå ikke er gunstig, og at man ikke bør trekke konklusjoner om bistandsorganene før man ser effekten av politireformen.

Alt nå vil statsadvokatene uttrykke skepsis til en forening av Økokrim og Kripos. Det utvalget skriver er utvilsomt riktig som en generell læresetning, men virksomheten til Økokrim beveger seg i et område som i særlig grad påkaller at enheten er organisert selvstendig og ikke som en del av en større bistandsenhet, slik at etterforskningen er innrettet mot forbrytelser og miljøer som i fortrinnsvis grad er anderledes enn de overtredelser og de personkategorier man ellers ser i politi- og påtalemyndighet. Kompetansemiljøet i Økokrim vil heller kunne bli svekket av en slik forening.

Statsadvokatene slutter seg dermed til mindretallets syn på dette, se punkt 15.5.4 der man sier at saksforholdene er svært ulike både med hensyn til relevante straffebud, persongalleri, etterforskningsmetodikk og metodebruk, og videre:

I sakene til Økokrim ligger det videre betydelige juridiske utfordringer knyttet til kompliserte sivilrettslige spørsmål allerede under etterforskningsfasen. I Kripos er de juridiske utfordringene ofte av komplisert straffeprosessuell art, regelmessig knyttet til ulike former for metodebruk. En annen viktig forskjell er at Kripos som hovedregel yter bistand til politidistriktene, mens Økokrim som hovedregel håndterer egne etterforskningssaker. Saksporteføljen til et sammenslått Kripos og Økokrim vil følgelig både bli omfattende, innbyrdes svært ulikeartet og kompleks, hvilket etter mindretallets oppfatning gir grunn til å frykte for at de to enhetenes spisskompetanse svekkes, hvilket igjen kan svekke evnen til den totale oppgaveløsning. Mindretallet legger videre til grunn at Økokrim over flere år har levert særdeles gode resultater, herunder med en andel domfellelser på over 80 prosent for de om lag 15-20 straffesakene som årlig etterforskes og påtalehåndteres, hvilket klart taler mot et behov for omorganisering.

Dette er en tilstrekkelig begrunnelse for at disse to bistandsenheter ikke slås sammen. Man kan dertil vedlikeholde og videreutvikle behovet for samordning, samarbeid i saker og felles kompetanseutvikling uten at enhetene slås sammen.

I den grad det er det grunn til å gå inn i styringsmodeller og sakstilfang for både Kripes og Økokrim bør dette være en naturlig prosess i lys av politireformen og de erfaringer man høster i tiden fremover.

Statsadvokatene kan ikke se at det er heldig å slå sammen de to bistandsenhetene.

Etterforskningsbistand – Miljøsakene

Utvalgsflertallet vil overføre ansvaret for miljøsakene til Trøndelag politidistrikt, og da som en forlengelse av argumentasjonen om at miljø saker bør taes ut av Økokrim.

Med statsadvokatenes konklusjon om Økokrim er det naturlig at miljøkompetansen forblir i denne bistandsenhet. Man vil allikevel bemerke at den foreslåtte ordning uansett vil svekke fagkompetansen på området. Statsadvokatene slutter seg også her til mindretallets uttalelse, se punkt 15.5.1, jf. de tre hovedbegrunnelser med anførsler som fremkommer der.

Jan Hoel

Kjell-Otto Lilleberg

Gjenpart: Riksadvokaten